СТАНОВИЩЕ

от доц. Ваня Стефанова Павлова, доктор
област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, към катедра "Кинезитерапия", на Медицински факултет, Тракийски университет, гр. Стара Загора

Относно защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР" област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление: 7.4. Обществено здраве, докторска програма "Управление на общественото здраве"

на Айхам Готани
на тема: Unveiling Placebo Potential: A Public Health Approach to Understanding and Harnessing Low Back Pain Responses in Israel / „Откриване на потенциала на плацебо: Обществено-здравен подход за изучаване и управление на отговорите при болки в кръста в Израел"
с научен ръководител: Доц. Силвия Павлова Николова, д.оз.

Настоящото становище представям в качеството си на член на Научно жури, съгласно заповед № Р-109-504/10.12.2025г. на Ректора на Медицински университет - Варна. Въз основа на протокол № 1/16.12.2025г. съм определена да изготвя становище за оценяване на дисертационния труд на Айхам Готани - докторант в самостоятелна форма на обучение към Катедра "Социална медицина и организация на здравеопазването", факултет Обществено здраве, Медицински университет-Варна.
Представеният набор от материали - на електронен и хартиен носител е пълен и в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и придобиване на академични длъжности в Медицински университет - Варна.

Кратки биографични данни за докторанта
Айхам Готани придобива бакалавърска степен по специалност медицинска сестра през 2017 г. в Safed Academic Collage и магистърска степен по здравна администрация през 2021 г. в University of Haifa. От 2023г. е зачислен в докторантура, самостоятелна форма на обучение в докторска програма „Управление на общественото здраве", професионално направление 7.4 Обществено здраве, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт към катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването", факултет Обществено здравеопазване, Медицински университет-Варна. Докторантът има професионален стаж като медицинска сестра в спешно отделение в Медицински център „Зив" от 2017 г., а от 2025 г. заема позицията на координатор по сестрински изследвания. Айхам Готани участва като лектор и асистент-преподавател в над 5 курса през 2021г. и 2022г. Провел е 6 допълнителни курса за професионална квалификация. Притежава сертификати за Когнитивно-поведенческа терапия и е NLP инструктор. През 2022г. създава мобилното приложение: "CLEVER NURSE", което служи за образователна и професионална подкрепа на студенти и практикуващи медицински сестри. Владее арабски (майчин език), иврит (на академично ниво) и английски език (професионално ниво).
Общо описание на и характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 176 страници, представен е в 7 глави и включва- глава 1 (8 стр.), глава 2 - Теоретична рамка (17 стр.), глава 3 - Литературен обзор (40 стр.), глава 4 - Методология на изследването (26 стр.), глава 5 - Количествени резултати (53 стр.), глава 6 - Дискусия (3 стр.), глава 7 - Заключение (4стр.) Дисертационният труд е онагледен с 9 фигури и 17 таблици. Използвани са над 200 литературни източника.

Актуалност на проблема

Болката в долната част на гърба се характеризира не само като медицински проблем, а и като глобално предизвикателство за общественото здраве, водеща причина за инвалидизация и икономически загуби в световен мащаб. Дисертационният труд показва ограниченията на строго биомедицинския модел за лечение на болката в кръста и аргументира необходимостта от прилагане на био-психо-социален подход. Дисертацията поставя акцент върху комуникационните умения, емпатията и изграждането на доверие в клиничната практика. Особено значение се отдава на връзката лекар-пациент и психологическите механизми (плацебо ефект), които могат да намалят хроничната болка в кръста, без риск от странични ефекти. Актуалността на изследването се засилва и от културната хетерогенност на израелското общество, която изисква адаптирани комуникационни стратегии. Трудът предлага иновативен и приложим подход за подобряване на клиничните резултати чрез утвърждаване на терапевтичната комуникация като основно клинично умение.

В Литературният обзор докторантът умело анализира научни данни за болката в долната част на гърба и плацебо ефекта, поставяйки изследването в глобален и локален контекст. Проследени и анализирани са разпространението и статистиката за болките в кръста; типичният профил на пациентите; културните различия във възприятието и лечението на проблема; стандартните грижи и механизми за оценка на болката в долната част на гърба. Задълбочено са разгледани ролята на плацебо-аналгезията, езика и внушението, емпатията и емоционалната подкрепа в междуличностната комуникация и рутинната клинична практика. Подробно са представени влиянието на плацебо феноменът и ролята на психо-когнитивни фактори (комуникация и доверие в Израел) за намаляване на стреса. Добре структурираният литературен обзор, показва умението на докторанта да борави с научна литература.

Основният изследователски въпрос поставен от докторанта е: „До каква степен неклиничните комуникационни стратегии - като вербално плацебо, емпатия и доверие - се прилагат от израелските здравни специалисти при управлението на болката в долната част на гърба и как пациентите възприемат тяхното въздействие?“ Авторът поставя още осем допълнителни научно-изследователски въпроса. Определени от автора са седем цели на дисертационният труд:

1. Да се идентифицират и класифицират вербални и невербални комуникационни стратегии, включително вербални плацебо механизми, емпатична комуникация и техники за изграждане на доверие, използвани от израелските здравни специалисти при управлението на болката в долната част на гърба.
2. Да се оцени нивото на знания и нагласите на здравните специалисти в Израел относно вербалния плацебо и други релевантни неклинични комуникационни стратегии.
3. Да се анализира степента, в която тези стратегии се прилагат в клиничната практика при лечение на болка в долната част на гърба.
4. Да се изследват възприеманите бариери и улеснители за интегриране на вербалния плацебо и свързаните с него междуличностни стратегии.
5. Да се изследва влиянието на професионалния профил и обучението върху знанията, нагласите и практическото прилагане на тези стратегии.

6. Да се анализира културният и институционалният контекст на израелската здравна система, който влияе върху прилагането на вербалния плацебо и междуличностната комуникация.

7. Да се идентифицират пропуски в обучението по комуникационни умения, емпатия и вербални плацебо механизми и да се предложат препоръки за подобряване на професионалното развитие.

Методология на проучването. В научното изследване участват 50 здравни специалисти - лекари и медицински сестри, които работят активно с пациенти с болка в кръста. Участниците осъществяват клинична практика в звена за спешна помощ и ортопедични отделения в Израел и притежават клиничен опит минимум една година. От всички изследвани лица е получено информирано съгласие. Проучването е реализирано чрез количествен изследователски дизайн тип pre-post, базиран на биопсихосоциалния модел и принципите на грижата, ориентирана към пациента. Основната цел е да се оцени непосредствената промяна в поведението на медицинските специалисти, както и устойчивостта на придобитите умения във времето, с планирано тримесечно проследяване. Методологичният подход е преобладаващо количествен и се базира на сравнение на резултатите преди и след интервенцията с цел установяване на промени в докладваните поведения и нагласи на участниците. Проучването е насочено към пет ключови области: **Емпатия, Изграждане на доверие, Споделено вземане на решения, Културна компетентност и „Вербално плацебо“**. Научното изследване е организирано в две последователни фази - теоретична и практическа. Оценяването на интервенцията се основава на количествени данни от структурирани pre-post въпросници, събрани онлайн в защитена платформа с период за отговор от 7-10 дни, като са предвидени и хартиени версии при ограничен дигитален достъп. Данните са анализирани със статистическите пакети JAMOVI и IBM SPSS Statistics, използвайки описателна статистика, t-тестове за зависими извадки и ANOVA с повторни измервания. Впечатление прави, че авторът открито посочва няколко ограничения на представената от него методология.

В **глава "Резултати"** са представени, получените собствени данни, събрани преди и след интервенцията, анализиращи **емпатията, изграждането на доверие, споделеното вземане на решения и културната компетентност**. Анализът откроява съществени различия между професионалните групи. Преди интервенцията се установяват по-високи нива на **емпатия**, по-често използване на стратегии за **изграждане на доверие** и по-висока **културна компетентност при медицинските сестри,** спрямо лекарите. **Лекарите** са по-склонни да обсъждат механизмите на плацебо ефекта (в контекста на доверие и споделено вземане на решения). Данните след интервенцията показват изравняване и подобрение в няколко ключови области. Наблюдава се уеднаквяване между професионалните групи **по отношение на емпатията и повечето поведения, свързани с изграждане на доверие**. По отношение на **споделено вземане на решения** се отчитат статистически значими различия ($B = 1.11$, $p = .018$), като лекарите демонстрират по-висока ангажираност. Медицинските сестри показват тенденция по-често да адаптират комуникацията си към културните норми. Регресионните анализи потвърждават значително подобрение в два от четирите изследвани показателя след интервенцията. Нивата на емпатия нарастват с умерен размер на ефекта, като моделът остава устойчив във всички демографски и професионални подгрупи. Споделеното вземане на решения също се подобрява съществено, като участниците отчитат по-висока ангажираност в процеса на съвместни грижи. Възрастта се очертава като значим предиктор за **доверието** - специалистите над 45-годишна възраст съобщават за по-високи нива на доверие в клиничните взаимодействия в сравнение с по-младите си колеги.

В **глава „Дискусия“** докторантът интерпретира резултатите в контекста на международните практики и аргументира нуждата от промяна към по-хуманен модел на общественото здраве. Акцентира се, че емпатията и комуникационните умения не са вродени, а клинични компетенции, които се придобиват, като подобряват споделеното вземане на решения и терапевтичните резултати. Обсъждат се трудностите при изграждането на доверие и културна компетентност, особено в мултикултурен контекст. Защитена е етичната употреба на позитивен език („вербално плацебо“) без измама като средство за по-добър терапевтичен ефект. Главата завършва с практически препоръки и очертава ограниченията на изследването и насоки за бъдещи проучвания.

Публикации и автореферат. Във връзка с дисертационния труд Айхам Готани представя необходимият брой пълнотекстови научни публикации. Авторефератът е с обем от 72 страници, изготвен е съгласно изискванията и представя в обобщен вид основното съдържание на дисертационния труд.

В заключение считам, че представеният от Айхам Готани дисертационен труд представлява задълбочено и оригинално научно изследване, насочено към важен проблем в областта на общественото здраве. Подборът на темата и използваната методология демонстрират умения за провеждане на самостоятелно изследване с висока обществена значимост. Съдържанието, структурата и постигнатите резултати напълно съответстват на утвърдените изисквания за разработване на дисертационен труд.

Въз основа на гореизложеното давам своята **положителна оценка** и предлагам на уважаемите членовете на научното жури също да гласуват положително за присъждане на образователна и научна степен Доктор на Айхам Готани по научна специалност "Управление на общественото здраве" в професионално направление 7.4. Обществено здраве, Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт.

Дата: 18.02.2026г.
Град: Стара Загора

Изготвил становището: ..

Заличено на основание чл. 5, §1, б. „В“ от Регламент (ЕС) 2016/679

(Доц. Ваня Павлова, доктор)